

พระจันทร์ยิ้ม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๕

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ โดยปกติเราก็มุ่งแสวงหากันอยู่แล้ว แต่วันนี้มันเป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนา เป็นวันสำคัญ วันสำคัญ เพราะเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหา กว่าจะตรัสรู้ธรรมเนะ เป็นพระโพธิสัตว์ สร้างสมบุญญายุทธการ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย เพื่อให้หัวใจนี้เปิดกว้าง เพื่อให้บารมีนี้แก่กล้า คนที่มีบารมีแก่กล้า จะโดนสิ่งใดกระทบกระเทือนขนาดไหนก็มีเอกภาพ จิตใจมั่นคง

แล้วเวลาเกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ พยายามค้นคว้าค้นหา ๖ ปี คำว่า “๖ ปี” นี้แสวงหา สิ่งที่แสวงหา นั่นนะคือสัจจะ นั่นนะคือความจริง พอตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วทอดธุระเนะ “จะสอนได้อย่างไร จะสอนได้อย่างไร” เพราะมันเป็นสิ่งที่คนละมิตกับความรู้สึกนึกคิดของโลก โลกเป็นวิทยาศาสตร์ โลกเป็นความรู้สึกที่คิดได้ พูดได้ ทำได้ พิจารณาได้ แต่มันก็เป็นผลของโลกใจ โลกก็ปัญญา โลกเป็นอย่างนี้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเนะมันเหนือโลก มันคนละเรื่องกับโลก โลกคุยกันก็ภาษาคุยกัน เห็นไหม ภาษาใจ ภาษาใจนี้ สัตว์นะ สัตว์บางทีมันไม่รู้ภาษาคน แต่มันมนุษย์สามารถสื่อความหมายกับมันได้ เห็นไหม นี่ภาษาใจ แม้แต่สัตว์เรายังสื่อความหมายกับสัตว์เข้าใจกับเราได้ นี่คือภาษาใจนะ

แต่ภาษาธรรม ภาษาธรรมลึกลับซับซ้อนกว่านั้น ลึกลับซับซ้อนกว่านั้น เพราะธรรม สัจธรรมมันเข้าไปชำระล้างสิ่งที่เป็นอวิชชาที่เป็นตัวขัดคนให้จิตนี้เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ สิ่ง

เวียนตายเวียนเกิดมันมีอยู่โดยดั้งเดิม เขาบอกว่า ธรรมะมีอยู่โดยดั้งเดิม จิตมีอยู่โดยดั้งเดิม พุทธะมีอยู่โดยดั้งเดิม แต่มันโดนอวิชชาครอบงำไว้

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ทอดธุระเลยนะ ทอดธุระว่า “จะสอนได้อย่างไร จะสอนได้อย่างไร” แต่โดยสัจจะ โดยความจริง เห็นใหม่ โลกมันหมุนเวียนไป วัฏฏะหมุนเวียนไป จิตมีการตายการเกิด มีการสร้างสมบุญญาธิการมา จิตมีความรู้สึก มีบุญญาธิการ มีบาปอกุศลในจิตนั้นแต่ละดวงแตกต่างกัน

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ เวลาสร้างบุญญาธิการมา เวลานางพิมพา สามณเฑราหุลต่างๆ เกิดตายๆ ร่วมกันมาๆ สิ่งนี้เป็นเครื่องยืนยันว่าผู้ที่สมควรรับรู้ได้ มี แต่ขนาดมีขนาดไหนนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา มันก็ยังเป็นความลึกลับซับซ้อนมาก ลึกลับซับซ้อนว่าจะสอนได้อย่างไรเลย

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกเผยแผ่ธรรม ไปเทศน์ปัญจวัคคีย์ก่อน เายสะก่อน ๖๑ องค์ พอ ๖๑ องค์ “เธอกับเราเป็นผู้ที่พ้นจากบ่วงที่เป็น โลกและเป็นทิพย์ เธออย่าไปซ้อนทางกัน โลกนี้เราร้อนนัก” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เผยแผ่ธรรมไป เผยแผ่ธรรมไปจนไปเอาชฎิล ๓ พี่น้อง ไปเอยสะต่างๆ จนมาเป็นเอหิภิกขุ คือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้

ทีนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบวชให้หะ วันนี้เป็นวัน...ในพระไตรปิฎกบอกไว้ว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ จะมีเหตุการณ์อย่างนี้คราวหนึ่งๆ ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เอหิภิกขุคือบวชให้เอง แล้วเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด แล้วถ้าเป็นพระอรหันต์ทั้งหมดนะ เวลาย้อนกลับมา มีซึ่งบุญซึ่งคุณ มันจะมาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยที่ไม่ได้นัดหมาย นี่มากันเอง ถึงเป็นวันสำคัญ ใจ วันสำคัญ เห็นใหม่

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตรัสรู้ขึ้นมา “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ” นี่มันลละล้าละลึงนะว่าใครจะรู้ได้ แต่เวลาผลงาน ผลงานที่เวลาเทศนาว่าการไปนี้ เป็นผู้ที่เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด มาเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันจะปลื้มใจใหม่ วันนี้เป็นวันสำคัญ เป็นการยืนยันว่ามรรคผลนิพพานมันมีจริง มีผู้ที่กระทำได้จริง ถ้ามีผู้กระทำได้จริง เห็นใหม่ ดูหัวใจเราสิ เวลาหัวใจเรามันทุกข่มันยาก มันเร่าร้อนมันร้อน มันเร่าร้อนนักๆ จะทำสิ่งใดมันขัด

หุ้ดตาไปหมดถ้ากิเลสมันมีกำลังของมัน แต่ถ้าจิตใจคนที่สิ้นกิเลสไป มันจะมีความสุขขนาดไหน

คุณะ เวลาพระจันทร์ยิ้ม เราเห็นใหม่เวลาพระจันทร์ยิ้ม มันเป็นคราวเป็นกาลที่มันจะมีของมัน เวลาพระจันทร์ยิ้มนะ เวลาพระจันทร์ยิ้มนี้ใครจะอยู่มุมไหนของโลก มองเห็นพระจันทร์ยิ้มนะ มันก็เป็นความอบอุ่น เป็นความน่ารัก เป็นสิ่งที่มันชื่นใจ เห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาพระล้อมรอบด้วยเป็นพระอรหันต์ทั้งหมด ในสังคมนั้นมันมีความแต่ร่วมเย็นเป็นสุขใจ

ถ้ามีความร่วมเย็นเป็นสุข เห็นใหม่ คุณพระจันทร์ยิ้มสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระจันทร์ ดวงดาวต่างๆ ๑,๒๕๐ ดวงล้อมรอบ มีความร่วมเย็นเป็นสุข มีความชุ่มชื่น มีแต่บุญกุศลทั้งนั้นนะ นี่เวลาพระจันทร์ยิ้ม ใครมองขึ้นไปบนท้องฟ้าจะมีความสุข จะมีความปลื้มใจ มีความคลุ้ม มีความต่างๆ นั้นพระจันทร์ยิ้ม

แต่เวลาพระจันทร์จะยิ้มขึ้นมาได้ นี่มีการกระทำนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประพฤติปฏิบัติมาขนาดนั้น เวลาพระจันทร์ยิ้ม มีแต่ความร่วมเย็นเป็นสุข แต่เวลาของเราะ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติในปัจจุบันนี้ วันนี้อย่างสำคัญทางพุทธศาสนา เป็นการยืนยันว่าสิ่งนั้นมีจริง แล้วสิ่งนั้นให้เราประพฤติปฏิบัติเพื่อบูชา

เวลาเราปฏิบัตินะ บูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เวลาบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แต่จริงๆ แล้วเราปฏิบัติเพื่อเราเอง ถ้าเพื่อเราเองนะ เราปฏิบัติด้วยความล้มลุกคลุกคลาน เราอยากเป็น อยากได้ อยากให้มันเป็นแบบนั้น เพราะเราเป็นชาวพุทธ เราฟังครูบาอาจารย์เทศนาว่าการ ในตำรับตำรา ก็บอกว่า ทุกข์มันเกิดกับเรา โลกนี้มีทุกข์เกิดขึ้น ทุกข์ตั้งอยู่ และทุกข์ดับไป วิธีการดับทุกข์ เราพยายามจะดับทุกข์ของเรา เราแสวงหา เรามีการกระทำของเรา เราสร้างบุญกุศลของเรา เราควบคุมจิตใจของเราให้มันคง

คูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์ สร้างสมบุญญาธิการมาจนความเป็นมั่นคงในหัวใจ เกิดเป็นชาติสุดท้ายเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วยังประพฤติปฏิบัติ มีความมุมานะ ทำจนสิ้นกิเลสไปได้ เราก็เหมือนกัน จิตใจของเราะ ถ้าเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เรามีสติจะ มีความจริงของเรา เราต้องมีอำนาจวาสนา ถ้าไม่มีอำนาจวาสนา เราจะไม่มีไฝ

เวลาการปฏิบัตินะ หลวงตาท่านบอกว่า ในการทำงานทางโลก ทำงานทางโลกนะ งานที่ไหนด่านักหนาสาหัสสากรรจ์นะ ถ้ายังไม่ได้ปฏิบัติ อย่าเพิ่งพูด อย่าเพิ่งว่าทำงานนั้นสาหัสสากรรจ์ ฉะนั้น หลวงตาท่านถึงบอกว่า ในการปฏิบัติมันจะสาหัสสากรรจ์

คำว่า “สาหัสสากรรจ์” เห็นไหม เรานั่งกันหลายๆ นี้นะ เวลาโลกมองเข้ามา เขามองเข้ามาว่า คนที่มาวัดมาวา คนพวกนี้มีเวลามาก พวกนี้ไม่รู้จักทำอะไร แต่เขาไม่รู้หรือว่าการเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรานี้มันเป็นงานที่สาหัสสากรรจ์มาก ฉะนั้น เวลานั้นสมาธิ เดินจงกรมภาวนาก็เพื่อเอาใจเราไว้ในอำนาจของเรา ถ้าเรามีความเข้มแข็ง เรามีความมุมานะ เรามีความบากบั่นของเรา เราจะตั้งสติของเรา เราจะบังคับตัวของเราเอง การทำงานที่จะบังคับตัวเรา จะเอาชนะเรานี้ งานอย่างนี้เป็นงานที่ทางโลกเขามองไม่เห็นกัน โลกเขามองเห็นแต่ว่าใครทำหน้าที่การงานแล้วประสบความสำเร็จต่างๆ เขามองกันได้ เพราะสิ่งนั้นมันวัดกันได้ วัดค่ากันได้ ในผลของงาน

แต่เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาจิตใจมันฟุ้งซ่าน จิตใจมันมีตอบโต้เราขึ้นมา ใครจะวัดใจเราได้ นี่ไง พระจันทร์มันไม่ยิ้มกับเรานะลิ

เรานี้เวลาปฏิบัตินะ เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษาามาก ทุกคนศึกษามาแล้วว่า สิ่งนั้นเป็นพุทธพจน์ๆ...ใช่ เป็นพุทธพจน์ แต่อย่างไร ที่บอกว่า มันเป็นคนละมิติกันไง สิ่งที้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางหลักวางเกณฑ์ไว้ ธรรมและวินัยเป็นศาสนาของเรา แต่เราเข้าถึงไม่ได้ด้วยการศึกษา เห็นไหม สุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา เราถึงจะพยายามภาวนากันอยู่เพื่อจะบังคับ บังคับให้จิตของเรานั้นสงบระงับขึ้นมา เพื่อมันจะได้รู้เห็นตามธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสียบ้าง

เวลาเราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราศึกษามากขนาดไหน นี่พระจันทร์ยิ้ม ทางวิทยาศาสตร์เขาพิสูจน์ได้นะ ทางดาราศาสตร์ เขากำหนดเวลาได้ด้วยว่ากี่ปีเกิดคราวใดมันถึงจะเห็นพระจันทร์ยิ้ม แล้วยิ้ม ลักษณะ ว่าถ้าดวงดาวมาวางตำแหน่งไม่คงที่ พระจันทร์ยิ้มก็ยิ้มไม่สวย แต่ถ้ามันตำแหน่งมันวางถูกต้องจึงาม พระจันทร์ยิ้มมันก็จะสวยมาก เห็นไหม ทางดาราศาสตร์เขาคำนวณได้ เขาคำนวณได้ว่าสิ่งนั้นเป็นไปได้ นี่การคำนวณได้นั้นคือวิชาการ สิ่งที่เขาารู้แล้ว แล้วมันจะไปตื่นตื่นสิ่งใดละ แต่ถ้าทางดาราศาสตร์นะ ทางพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ยังไม่ได้นี่ เราเห็นว่าเป็นเรื่องมหัศจรรย์ เป็นเรื่องมหัศจรรย์มาก แต่มันก็มหัศจรรย์จริงๆ เพราะนานๆ จะเกิดหนหนึ่ง เกิดคราวหนึ่ง

ทีนี้เราศึกษาของเราไป เราศึกษา เราคิดว่าจะเป็นพระจันทร์ยิ้ม เหมือนกันนะ แต่ความจริง ถ้ามันดับกิเลสแล้ว พระจันทร์เป็นดาวเคราะห์ มันไม่มีแสงในตัวมันเอง แต่ก็อาศัยแสงจากดวงอาทิตย์ ถ้าอาศัยแสงดวงอาทิตย์มันถึงไม่เป็นพิษเป็นภัย แต่เวลาเราศึกษาขึ้นมา เรานะ เรานี้ ปฏิสนธิจิต นี่คือโลกทัศน์ คือโลกของเรา คือดวงอาทิตย์ของเรา ถ้าเกิดดวงอาทิตย์ของเรามันมีแต่ กิเลสค้นหาความทะยานอยาก ถ้ากิเลสค้นหาความทะยานอยากมันเป็นพระอาทิตย์ยิ้มนะ ไม่ใช่ พระจันทร์ยิ้ม เวลาพระอาทิตย์มันแผดเผา มันแผดเผา มันทำลายไปทุกอย่างเลย เวลากิเลสใน หัวใจเรามันแผดเผา มันทำลายทุกอย่างเลย แต่เราก็เข้าใจว่าเราจะปฏิบัติให้เป็นพระจันทร์ยิ้ม

พระจันทร์ยิ้มนะ มันไม่มีแสง ไม่มีแสง ไม่มีรังสี ไม่มีต่างๆ จะมาทำลายเรา เพราะองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติธรรมจนสิ้นกิเลสไป พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์เป็นพระ อรหันต์ทั้งหมด เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี้พระอรหันต์มีความชื่นใจ มีความร่มเย็น เป็นสุข เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงปาฏิโมกข์เสียเอง “อนุปวาโท อนุปมาโต” ไม่ พุคต่อเสียด ไม่พุด...เห็นไหม เราจะตั้งใจให้ฟังใส

ทำไมต้องเทศน์ให้พระอรหันต์ฟังล่ะ? เวลาพระอรหันต์นะ สิ้นกิเลสไปแล้ว เวลาประพฤติ ปฏิบัติขึ้นมาในพระอรหันต์นะ วิหารธรรม มิตรธรรมเป็นเครื่องอยู่ มิตรธรรมเป็นที่พึ่งอาศัย จิตที่เป็น พระอรหันต์แล้ว เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพุดนะมันง่ายๆ มันพุดง่ายๆ เพราะอะไร เพราะพระจันทร์ยิ้มมันร่มเย็นเป็นสุข เพราะมันดับกิเลสหมดแล้ว

แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัตินี้มันจะเป็นพระอาทิตย์ยิ้ม ถ้าพระอาทิตย์ยิ้มนะ เวลามันระเบิด ขึ้นมาแล้ว คูลิ พายุสุริยะ เวลามันทำลายนะ มันจะทำลายทุกอย่าง เครื่องยนต์กลไกนะ มันจะ ทำลายจนใช้งานไม่ได้เลย เวลากิเลสของเรา เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็นึกว่าเป็นพระจันทร์ยิ้ม แต่เวลาเราทำขึ้นไปแล้วมันเป็นพระอาทิตย์ยิ้มนะ แล้วถ้าเกิดถ้ามัน ระเบิด มันจะทำลายตัวเรานะ ถ้ามันทำลายตัวเรานี้มันทำลายทุกๆ อย่างเลย ถ้ามันทำลายทุกๆ อย่าง นี่ไง มันยังไม่เป็นตามความเป็นจริง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ ท่านประพฤติปฏิบัติของ ท่านมา ท่านทำจริงทำจริงของท่านมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปี ประพฤติปฏิบัติ มาแค่ไหน นี่เราครูบาอาจารย์เป็นหลัก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาเอกของโลก ฉะนั้น เราอยากจะให้เราร่มเย็นเป็นสุขเหมือนกับครูบาอาจารย์ของเราที่เป็นพระอรหันต์ทั้งหมด

ที่มาประชุมกันนะ เราจะต้องย้อนกลับมาที่ตัวเรา เรามีอำนาจวาสนาแค่ไหน เราจะเริ่มต้นของเรา
 แค่นั้น เราจะดูแลรักษาดูแลใจเราอย่างไร ถ้าเรารักษาดูแลใจของเรา มันจะต้องมีเหตุมีผลกัน

อย่างทางพระจันทร์ยิ้ม ทางดาราศาสตร์เขายังรู้ของเขาได้ เขายังมีทางวิชาการของเขาเป็น
 เครื่องรองรับ ในการประพฤติปฏิบัติของเรา เรามีความรู้อะไรหรือยัง ศักยภาพขององค์กรสมเด็จพระ
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามานี้ เราว่าเรารู้ๆ มันรู้ด้วยโลกียปัญญา ด้วยการจำมา การจำไม่ใช่ความจริง

สติ เห็นใหม่ คุณติ สติ คำเขียนว่า “สติ” แต่เวลาเราระลึกรู้ สตินี้มันยับยั้งหมดนะ เวลาเรา
 โกรธ เวลาเราพลั้งพลอ เวลาเรามีอารมณ์รุนแรงกับใจเรา เรามีอารมณ์ร่วมไปหมดเลยกับ
 ความรู้สึกนึกคิดอันนั้น พอเราได้สติปั๊บบ้าง สิ่งที่เราคิดอยู่นะหยุดหมดเลย เอ๊ะ! ทำไมเป็นอย่างนั้น
 นี่เราคิดมาได้ยังไง เราไม่น่าจะคิดได้ขนาดนี้ ถ้ามีสติ เห็นใหม่ ถ้าสติความเป็นจริงมันเป็นแบบ
 นั้น สติคือความระลึกที่อยู่ของตัวมีสติปัญญาพร้อม นี่คือสติ

แต่ถ้าสติ ชื่อของมันนะ นั่นชื่อสติ

สมาธิ สมาธิคือความรุ่มเย็นของใจ นี่เราก็ได้แต่ชื่อมันมา เราจำมา เราศึกษามา เราเรียนมา

แต่เวลาทำสมาธิขึ้นมาใครไม่เคยจิตไม่เคยเป็นสมาธิจะพูดเรื่องสมาธิได้ไม่ถูกต้อง ถ้า
 เป็นสมาธิ จะพูดเรื่องสมาธิได้ถูกต้อง แล้วสมาธิมีขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ เวลาจิต
 มันลงสมาธินี้มันพูดได้แค่นั้น คนไม่เคยลงอัปนาสมาธิจะไม่เข้าใจเรื่องอัปนาสมาธิเลย แต่
 คน เวลาคนลงอุปจารขึ้นมา ลงอุปจารนะ เวลาจิตมันสงบระงับขึ้นมาแล้วมันออกรู้ๆ นี่คือ
 อุปจารสมาธิ ถ้าอุปจารสมาธิ คนถ้าทำรู้จักอุปจารสมาธิ จะเข้าใจเรื่องอุปจารสมาธิ

นี่คือว่า ศีล สมาธิ ปัญญา...แล้วปัญญา ถ้าปัญญาที่มันเกิดขึ้นมาตามความเป็นจริงที่มัน
 พิจารณาของมันไป นั่นละ มันจะไปดับพายุสุริยะ มันจะไปดับสิ่งที่ว่าพระอาทิตย์ยิ้มในหัวใจของ
 เรา ถ้าเรายังไฟที่แผดเผา ความโลภ ความโกรธ ความหลงที่มันยังแผดเผาเราอยู่นี้ แล้วเราบอก เรา
 เป็นชาวพุทธๆ พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่แห่งปัญญา ศาสนาแห่งปัญญา พุทธศาสนาทำให้เราสิ้น
 จากกิเลส เราก็ภูมิใจภูมิใจกันนะว่าเราเป็นชาวพุทธ เราเป็นนักปฏิบัตินะ แล้วเรามีข้อเท็จจริงสิ่ง
 ใด

พระจันทร์ยิ้มเขายังมีทางดาราศาสตร์รับรองความเป็นพระจันทร์ยิ้มนั่น เวลาองค์กรสมเด็จพระ
 พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการกับพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ นี่เป็นพระอรหันต์ด้วยกัน พระ

อรหันต์เหมือนกัน ไม่มีสิ่งใดโต้แย้งกัน แต่เราประพฤติปฏิบัติอยู่นี้ เรามีข้อมูลสิ่งใด เรามีหลักความรู้สิ่งใด องค์ความรู้ของเราที่เราจะทำอย่างนั้นมันคืออะไร นี่ไง เริ่มต้นจากเราจะต้องมีองค์ความรู้ของเรา ถ้าเรามีองค์ความรู้ของเรา การศึกษานี้เป็นแผนที่เครื่องดำเนิน...ถูกต้อง

ปริยัติ ปริยัติศึกษามาเพื่อปฏิบัติ ทีนี้ เวลาปฏิบัติขึ้นมา ปริยัติกับปฏิบัติ เวลาเราปฏิบัติไปพร้อมกันมันจะขัดแย้งกัน มันจะขัดแย้งกัน มันจะทำให้เรามาสะดุด เพราะว่า เวลาเราศึกษาว่า ปริยัติมันต้องเป็นอย่างนั้น ตามตำราว่าอย่างนั้น เวลาเราปฏิบัติไปมันก็คาดก็หมายว่าจะเป็นอย่างนั้น ว่าเป็นอย่างนั้น

ฉะนั้น มันจะห้ามยาก ห้ามจิตใจเรานะ เวลาเราศึกษาเล่าเรียนมันเป็นหน้าที่หนึ่ง สุตมย ปัญญา เราก็คงจะทำ พอทำขึ้นมาแล้ว เวลาปฏิบัติมันจะเอาสิ่งนั้นมาอ้างอิง ถ้ามันเอาสิ่งนั้นมาอ้างอิง นี่มันขัดแย้งกันตรงนี้ เราก็อเลยก้าวเดินไปไม่ถูกตามความเป็นจริง ฉะนั้น เวลาเราจะปฏิบัติ เราต้องวาง เห็นไหม ศึกษา มา ศึกษา มา เพื่อเป็นแนวทาง แต่ถ้าศึกษามาแล้วปฏิบัติพร้อมกันขึ้นไป มันจะเป็นสัญญาไปหมดเลย

แล้วปฏิบัติไปแล้วนะ พอปฏิบัติไปเราเข้มแข็งของเรา ปฏิบัติของเราขึ้นไปนะ พอมันไม่ได้ไง มันกึ่งๆ ไปทุกเรื่อง ๕๐-๕๐ ไปทั้งนั้นเลย แล้วพอ ๕๐-๕๐ ไปนะ เวลาบอก นี่ไง เวลามันว่างก็ว่างอย่างนั้นเลย แล้วพอจิตใจมันเริ่มว่าง สิ่งที่ไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น สามล้อถูกหวยนะ สามล้อถูกหวยมันเป็นคำเป็นสุภาษิต ว่าเป็นคนสามล้อนี่คนทุกซ์คนจน เวลาถูกหวยขึ้นมามันมีเงินมีทองขึ้นมา รักษาเงินไว้ไม่ได้ นี่เวลาสามล้อถูกหวยไป

นี่ก็เหมือนกัน จิตใจของเรามันไม่เคยรู้เคยเห็น พอจิตใจมันเริ่มจัดกระบวนการของมันเท่านั้นเอง ที่ว่า เป็นสมาธิ...ถ้าเป็นสมาธินะ สมาธิ เวลาเป็นความจริง ดูสามล้อถูกหวยเขามีเงินแล้ว เขารักษาของเขาไม่ได้ จิตใจของเราแค่ไปสัมผัสเท่านั้นเอง มันรักษาของมันไม่เป็นหรอก แต่ถ้าคนที่เขาทำของเขาได้นะ เขามีสติของเขา เขามีคำบริกรรมของเขา นี่มันต้องมีที่ไปที่ไปสิ สิ่งที่มีที่ไปที่ไป เงินของเรา ทรัพย์สมบัติของเรา เราต้องมีที่ไปที่ไปสิ ทรัพย์สมบัติของเรามันงอกมาได้ยังไง มันไม่มีที่ไปที่ไป แล้วถ้าเรามีสิ่งนั้นมาเรากังวลไหม? เราก็อมีความกังวลเหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน จิต ถ้ามันเป็นสมาธิขึ้นมา จิตที่มันสงบระงับขึ้นมา มันมีที่ไปที่ไปอย่างใด ถ้ามันไม่มีที่ไปที่ไปของมัน มันไม่สมควรแก่ธรรม เห็นไหม กิ่งๆ กิ่งๆ แล้วปฏิบัติไปนี่ละล้าละดัง

ทั้งทุกข์ทั้งยาก ทั้งเหนื่อย แล้วก็บอก เราปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล เราปฏิบัติไปแล้วมีแต่ความทุกข์ ความยาก ความทุกข์ความยากเพราะเราจับปลาหลายมือไง เราวางลิ เราวางเสียมือหนึ่ง

เวลาเราจะศึกษา เราจะเรียนนะ เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์ เช่นหลวงปู่มั่น เวลาครูบาอาจารย์ ท่านออกมาจากป่านะ ท่านจะมาเล่าในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้กับหลวงปู่มั่นฟัง แล้วถ้าสิ่งใด เป็นประโยชน์เฉพาะบุคคล หลวงปู่มั่นท่านจะแก้ไขเลย แล้วท่านจะรวมพระเทศนาว่าการ เห็น ไหม เวลา ธรรมสากัจฉา เอตมฺมงฺกลมุตตมํ การคฺยสนทนาธรรมเป็นครั้งเป็นกาล มันเป็นมงคลชีวิต นะ ในการประพฤติปฏิบัติ เวลาปฏิบัติไปแล้วเขาจะมาสอบมาทานกัน มันเป็นมงคลนะ มันเป็น มงคล มงคลเพราะมีสติมีปัญญา มียอมรับเหตุรับผล แต่ถ้ามันไม่ยอมรับเหตุรับผล เอาชนะคะคาน นั้นไม่เป็นมงคล อันนั้นเป็นอัมมงคล

ปฏิบัติมาแล้วนี่ปฏิบัติมาเพื่ออะไร? เราปฏิบัติมาเพื่อความสงบระงับในหัวใจใช่ไหม ถ้า หัวใจเราสงบระงับ เราเกิดมีปัญญาขึ้นมา อันนี้จะเป็นประโยชน์กับเราใช่ไหม นี่มรรคญาณ สิ่ง ที่มันเป็นความจริงขึ้นมาไม่ใช่กึ่งๆ แล้วถ้าสิ่งนี้มันเป็นประโยชน์ของใครล่ะ? มันก็เป็นประโยชน์ ของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้น ถ้าผู้ที่ปฏิบัติ นั้นได้กระทำความ เป็นจริงขึ้นมา มันจะเป็นสมบัติของคน นั้น ใครเขาจะดิฉินนิทา ใครจะยกย่องสรรเสริญขนาดไหน มันก็แค่ลมปาก มันเข้าไปทำสิ่งที่ ความ เป็นจริงในหัวใจของเราให้คาดเคลื่อนไปไม่ได้หรอก

ฉะนั้น เวลาเรา ธรรมสากัจฉา ใครจะพูดอย่างใดนี้ด้วยเหตุด้วยผล ถ้าด้วยเหตุด้วยผลมันฟัง กัน แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเขาฟังด้วยเหตุด้วยผล เขาฟังที่เดียวเขาก็รู้ ครูบาอาจารย์ที่ท่านเคย ดำเนินเส้นทางนี้ไปแล้ว ท่านรู้ของท่านหมด เพียงแต่เวลาเราสนทนาธรรม เราอยากได้ เรา อยากดี อยากให้เป็นไปนี้มันไม่สมควรแก่ธรรม แล้วไม่สมควรแก่ธรรม เราเองต่างหากละมันจะ เพลิดเพลินใจเรา ถ้ามันเพลิดเพลินใจเรา นี่การสนทนาธรรมเป็นครั้งเป็นคราว เป็นมงคลชีวิต เป็นการ ประพฤติปฏิบัติ

ที่นี้ การศึกษา ศึกษานี้เราศึกษามันก็เป็นมงคลชีวิต แต่ในการปฏิบัตินะ มงคลชีวิต เห็น ไหม ตั้งแต่เอาเสวนาแล้ว ไม่คบคนพาล คบบัณฑิต เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ มีครูมีอาจารย์ เกิดในประเทศ อันสมควร คือปฏิบัติไปถึงที่สุด นี่ถึงสิ้นกิเลส ถ้าสิ้นกิเลสนะ เป็นมงคลชีวิตแล้วมันดำเนินหน้า ต่อไปอย่างไร

เป็นมงคลชีวิต เราเกิดเป็นมนุษย์ เราก็มีมงคลชีวิตแล้ว เกิดเป็นมนุษย์นี่เป็นอริยทรัพย์ ทรัพย์ที่กว่าจะได้มานะ คุณิ สมบัติทางโลก เงินทองเขายังซื้อขายแลกเปลี่ยน เปลี่ยนไม้เปลี่ยนมือกันได้ ชีวิตเราเปลี่ยนไม่ได้นะ ชีวิตเราเกิดขึ้นมาเป็นลูกพ่อลูกแม่ บวชเป็นพระก็มีอุปชฌาย์ อาจารย์ แล้วปฏิบัติไปก็นิสัยเรานี้แหละ ชีวิตเราก็คือชีวิตเรานี้ ชีวิตนี้มีค่ามาก แล้วเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ทางการแพทย์เดี๋ยวนี้เขาเปลี่ยนแปลงอวัยวะได้ แต่เขาก็เปลี่ยนแปลงจิตไม่ได้หรอก จิตเวลาตายนี้เคลื่อนออกจากร่างเท่านั้น แต่ถ้ามันยังไม่ได้ตาย อยู่กับเรานี้ ก็ชีวิตเราก็คือของเรา นี่อริยทรัพย์ อันนี้มีค่าที่สุด ถ้ามีค่าที่สุด เพราะสิ่งนี้มันจะประพาศปฏิบัติได้ มันจะแก้ไขได้ ถ้าแก้ไขได้ แก้ไขให้มัน...

ถ้ามันฟุ้งซ่านนัก มันประพาศปฏิบัติมันลำบากนัก มันทุกข์ยากนัก ทุกข์ยากนี้ เพราะบัว ๔ เหล่า ถ้าบัว ๔ เหล่าใช่ใหม่ เราจะอยู่เหล่าไหน ถ้าเราอยู่เหล่าไหนนะ เราก็มีความตั้งใจของเรา ถ้าความตั้งใจของเรา คุณิ บัว ๔ เหล่า ถ้ามันอยู่ได้น้ำ ถ้าพูดถึงเวลาสายบัวมันยาวขึ้นมามันก็เหนือน้ำได้ทั้งนั้นนะ

เพราะเวลาประพาศปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า อยู่ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ถ้าใครประพาศปฏิบัติจริง ทำตามความเป็นจริงนะ ประพาศปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี...๗ ปี ถ้าคำว่า “๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี” แล้วจิตดวงไหนบ้างล่ะที่แบบอยู่ในเกณฑ์ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี เพราะว่าคำว่า “๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี” ไม่ได้พูดถึงจิตประเภทใดเลย ถ้ามีปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม แล้วมีความมุมานะจริง ทำจริงๆ จะได้ผลอย่างนั้นจริงๆ นี่เพราะไม่ได้แบ่งว่าชนิดใดทำไม่ได้

ฉะนั้น เพียงแต่ถ้าเป็นบัว ๔ เหล่า ถ้าเราอยู่ได้น้ำ มันไม่เอาจริงนะสิ มันอยู่ได้น้ำมันก็มีแต่ที่ถ้อย มีแต่ประพาศปฏิบัติโดยกิเลส เห็นใหม่ เป็นพาสุริยะ เป็นพระอาทิตย์ยิ้ม เพลิดเพลินอยู่อย่างนั้นนะ ก็บอกว่ามีความสุขๆ มีความสุขเพราะเรื่องของกิเลสนะ เรื่องของกิเลส เวลากิเลสมันเพลิดเพลิน เวลามันคุ้นชินกับมัน มันว่าสิ่งนั้นมันยอมจำนนกับมันไป ถ้ายอมจำนนมันก็ไม่ทำตามจริง แต่ถ้ามันทำจริงขึ้นมามันเป็นไปได้ทั้งนั้นนะ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ถ้ามัน ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี เราทำตามความจริงของเรา เราจะทำของเรา เราจะมีหลักมีเกณฑ์ของเรา ถ้าหลักเกณฑ์เราตั้งของเราได้ เราตั้งของเราได้นะ เราจะก้าวเดินเข้าไปในสุทวนกระแสน้ำเข้าสู่จิตของเรา

อวิชชาไปจขยา สงขารา สงขาราไปจขยา วิญญาณ์ เพราะเรามีอวิชา เพราะความไม่รู้จริงของเรา เพราะความไม่รู้ของเราเนะ ทั้งๆ ที่ศึกษาธรรมะนี้ ศึกษาธรรมะ ท่องได้แจ้วเลย นกแก้ว นกขุนทองเลย รู้หมดทุกอย่างเลย...รู้รู้ไว้ทำไม? รู้ไว้รอดกัน รู้ไว้ว่าฉันรู้ แต่ไม่รู้จักตัวเอง

ถ้าจะรู้จักตัวเอง คุณติ พระกรรมฐานเราอยู่กับครูบาอาจารย์ ข้อวัตรปฏิบัติเนะ ข้อวัตรปฏิบัติ นั้นจับต้องได้ เวลาจับต้องได้ ทำสิ่งใดเราทำด้วยน้ำพักน้ำแรงของเราทั้งนั้นนะ เหงื่อไหลไคลย้อย นั้นก็เป็นหน้าที่การงานของเรา แล้วเหงื่อไหลไคลย้อยมาแล้ว เห็นไหม เวลามาประพฤติปฏิบัติ ร่างกายมันแข็งแรงไหม ร่างกายมันปลอดโปร่งไหม ถ้าปฏิบัติ ถ้าเรานั่งสมาธิภาวนาโดยที่เรา ไม่ได้ขยับเขยื้อนเลย ร่างกายเรามันเฉา มันเหงา มันหงอย เราทำมีข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา นี่ปฏิบัติทา เครื่องดำเนิน ถ้าไม่ปฏิบัติเครื่องดำเนิน สิ่งทีดำเนินมา ดำเนินมาอย่างไร

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธุดงค์วัตรไว้ วางศีลเลขธรรมไว้ เพื่ออะไร? เพื่อเวลาพระ เวลาคุยกัน ให้คุยกันเรื่องมักน้อยสันโดษ ให้คุยกันเรื่องประพฤติปฏิบัติ ให้คุยกันเรื่องขัดเกลาจิตใจ ไม่ให้คุยกันเรื่องนอกเรื่องนอกราว นี้วางไว้ แล้วเราทำตามนั้นนะ ถ้าเราทำตามนั้น เราทำประพฤติปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้าสมควรแก่ธรรม จิตมันต้องสงบระงับเข้ามา

พระอาทิตย์มันแผดเผาไปทุกๆ อย่าง แล้วไม่มีสิ่งมีชีวิตจะอยู่บนนั้นได้ จิตใจของเรา อวิชชามันครอบงำอยู่ ธรรมะสักตัวหนึ่งจะไปอยู่บนหัวใจของเราเนะเอาที่ไหน ธรรมะสักตัวนะ สักจะสักจะหนึ่งทีจะมาอาศัยอยู่บนหัวใจของเรา ภาวสวะ อยู่บนภพ สิ่งทีจำมาๆ มันก็มองจักรวาล คุณติ ดวงดาวดวงไหนมีสิ่งมีชีวิตอยู่ในดวงดาวดวงนั้นบ้าง

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันอยู่ที่ใดบ้าง มันก็ค้นคว้าของมันไป จินตนาการของมันไป แต่หัวใจมันไม่ดูแลใจของตัว ถ้าดูแลใจของตัว...มีการศึกษา ใครจะมีการศึกษามากน้อยแค่ไหน ใครจะมีปฏิภาณไหวพริบมันเรื่องของเขา แล้วเรื่องของเราละ เรื่องของเราเนะ เวลาจิตใจที่มันทุกข์มันร้อน มันเร่ามันร้อนอยู่เนะ หัวใจของเราละ หัวใจของเรามันหน้าทีของเรา เห็นไหม หัวใจโดนกิเลสมันบีบคั้น มันหาผู้ทีจะดูแลมัน มันหาผู้ทีจะช่วยเหลือมัน

ทีนี้ เวลาเราคิดขึ้นมา เราก็ดูเราเป็นมนุษย์ใช้ใหม่ พอเราเป็นมนุษย์ เราก็ดูจะพึ่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รัตนตรัย เราไปพึ่งข้างนอก ถ้าเราไปพึ่งข้างนอก ถึงนั้นมันแก้วสารพัดนึก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นแก้วสารพัด เป็นสิ่งทีเราเป็นชาวพุทธ เราก็ดูมีทีพึ่ง พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้แล้ว

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนทนะ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่
 ธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน ไม่ได้เอาสมบัติของใครไปเลย เวลา
 ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่นนะ
 คือตัวธรรมแท้ๆ ที่ว่าธรรมเหนือธรรมชาตินะ

แต่สิ่งที่ธรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางเป็นธรรมวินัยไว้ มันก็เป็นธรรมชาติ
 นั่นล่ะ ธรรมชาติก็เป็นข้อเท็จจริงใจ มันเป็นข้อเท็จจริง แต่ข้อเท็จจริงมันมีชีวิตไหมล่ะ แต่ถ้าเรา
 ประพฤติปฏิบัติขึ้นไป มันจะเป็นความจริงของเราขึ้นมา

ถ้าเป็นความจริงของเราขึ้นมา เราทำจริงของเราขึ้นมา สิ่งทีอวิชขามันแผดเผาในหัวใจของ
 เรา แล้วไม่มีสังขาร ไม่มีธรรมะสิ่งใดเลย มันจะอยู่บนหัวใจของเราได้ เพราะมันเป็นพระอาทิตย์
 มันเผา มันทำลาย เห็นไหม เราถึงต้องมีสติ เรามีสติของเรา เราพยายามทำของเราให้มันเป็นจริง
 เป็นจิ่งขึ้นมา ถ้าเป็นจริงเป็นจิ่งขึ้นมา เห็นไหม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็
 ศึกษาแล้ว ศึกษาแล้ว พอเข้าใจขึ้นมาละ มันเป็นจริงขึ้นมาละ นี่สติเป็นแบบนี้ เวลาเกิดสมาธิ
 ขึ้นมามันร่มเย็นเป็นสุขแล้ว

คำว่า “ร่มเย็นเป็นสุข” นะ มันไม่เร่าร้อน เวลาเราปฏิบัติ ถ้าจิตเราร่มเย็นเป็นสุขนะ อยู่ที่
 ไหนเราก็อยู่ได้ แต่ถ้าจิตใจเราร้อนนะ อยู่ที่ไหนมันก็อยู่ไม่ได้ อยู่ไม่ได้ นี่สถานที่จะคิดขนาด
 ไหน แต่ในหัวใจของเรามันคั่นรน มันคั่นรน ถ้ามันคั่นรนขึ้นมาเนี่ย เราบังคับ

หลวงตาท่านสอนประจำ สอนว่า “อย่าให้มี ๑ ถ้ามี ๑ แล้วนะ มันจะมี ๒ ๓ ๔ ๕ มาตลอด”

นี่เหมือนกัน ถ้าจิตใจมันคั่นรนนะ มันจะเอาสิ่งใด ไม่ให้มันทำ บังคับไว้ มันอยากไป เรา
 ไม่ไป มันอยากทำ เราไม่ทำ มันอยาก...มึงไปสิ กูไม่ไป มึงไปสิ นี่ถ้ามันต่อรองกันได้อย่างนี้ มัน
 ต่อรองกับหัวใจของเรา มันจะทำให้พระอาทิตย์นั้นมีหลักมีเกณฑ์ มีสิ่งที่มีชีวิตอยู่บนนั้นได้ มัน
 มหัศจรรย์ไหม สิ่งที่มีชีวิตมันจะอยู่บนหัวใจของเราได้ คุณธรรม สังขาร สติ สมาธิ ปัญญา นี่
 ศีลธรรม จริยธรรม มันจะอยู่บนหัวใจของเราได้ เพราะเราไม่ไปกับมัน

แต่ถ้ามันคิดสิ่งใด เราไม่มีสิ่งใดขยับยั้งไว้ สติปัญญาเราไม่พอ มันคิดสิ่งใดเราก็เอออวยไป
 กับมัน มันทำลายหมดนะ มันเผาหมด นี่พายุสุริยะมันทำลายแล้ว มันทำลายแล้ว เทคโนโลยีต่างๆ

จะโดนแผดเผาทั้งหมด แต่ไม่เห็นด้วยตานะ เราไม่เห็นด้วยตาหрок แต่มันเสียหมดเลย แต่เราเห็นด้วยตา จะเอาไปใช้... ไม่มี ไม่มี แต่เราไม่เห็นด้วยตา

แต่ถ้า...นี่เหมือนกัน เวลาความรู้สึกนึกคิดที่มันขับไล่ไป มันลากไปหมดเลย มันเพราะสถานะของมนุษย์มันรับไว้นะ คำว่า “สถานะของมนุษย์” เวลาคนประพฤติปฏิบัติขึ้นมาะ บอกว่า เวลาตายไปตกนรกอเวจี ไปนรกสวรรค์ เขาว่าที่ไหน มันไม่มีหрок มันตายแล้วก็สูญ ไม่มีสิ่งใดเลย...นี่ความรู้สึกนึกคิด แต่ตายจริงๆ พอเขาตายปั๊บมันไปตามนั้น

ฉะนั้น สิ่งที่คนในปัจจุบันจะบอกว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ทำไมคนอื่นเขาทำความชั่วนักรทำไมเขาไม่เห็นมีผลชั่วตอบแทนเขาเลย...สถานะของมนุษย์นี่รองไว้ เหมือนกับกีฬา การแข่งขันกีฬาที่ยังไม่จบเวลา ถ้าจบเวลาแล้ว เขาตัดสินกันแพ้ชนะ จิตนี้ลองเคลื่อนออกจากร่างนี้ไป เป็นตามเวรตามกรรมนั้น ฉะนั้น เวลาจิตปฏิสนธิมาเกิดเป็นเราก็เหมือนกัน พอจิตปฏิสนธิเป็นเราขึ้นมา นี่ชีวิตของเราเกิดขึ้นมาแล้ว ถ้าชีวิตของเราเกิดขึ้นมาแล้ว เราถึงได้คิดได้นึกกันได้คิดได้นึกด้วยกิเลสมันเผาผลาญ นี่พายุสุริยะมันทำลาย มันทำลายว่า ทุกสิ่งไม่มี ตายแล้วก็สูญ ปฏิบัติไปให้มันทุกข์ยากทำไม...นี่มันทำลายหมดเลย

แต่ถ้ามีสติปัญญา เราจะรู้จะเห็นของเรา เราจะตั้งใจของเรา

เราทุกข์เรายากมานะ เวลาที่มีสติปัญญาขึ้นมา เราเกิดตายๆ มากี่ชาติแล้ว เราเกิดตายๆ เกิดตายจนเป็นจรตนิสัย จรตนิสัยมันชอบสิ่งใด มันทำสิ่งใด เห็นไหม เราฝันๆ ฝันมันคือฝันกิเลส คนหัดฝันตัวเอง ถ้าหัดฝันตัวเองคือการควบคุมตัวเองได้ แต่ถ้ามันเป็นกิเลสนะ เวลาฝันตัวเองมันบอกเป็นความทุกข์ แต่ถ้าปล่อยตามใจของตัวเองนะ มันบอกสิ่งนั้นมีความสุข แต่ถ้าเป็นธรรมการฝันตัวเองคือฝันกิเลส การฝัน ฝันทุกๆ อย่างที่กิเลสมันต้องการ เราฝันมาตลอด แล้วเราพยายามทำคุณงามความดีของเรา

บัว ๔ เหล่า นี่สายบัวมันจะยาวขึ้น มันจะพ้นจากใต้น้ำ มันจะพ้นขึ้นมา มันจะโผล่เหนือน้ำ ถ้ามันโผล่เหนือน้ำขึ้นมา เห็นไหม จิตมีความสงบร่มเย็น ถ้าพุทโธๆ จนจิตมีความสงบร่มเย็น แล้วเราหัดออกฝึกใช้ปัญญา ถ้าจิตมันสงบร่มเย็นแล้ว เราทำงานได้แล้ว เราหัดฝึกใช้ปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้น แม้แต่มันไม่ใช่วิปัสสนา แม้แต่มันไม่ใช่ปัญญาที่จะฆ่ากิเลส แต่การฝึกหัดใช้ปัญญามันจะทำให้เราทำสมาธิได้ง่ายขึ้น เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันจะมีแก่ใจ มันจะมีความพอใจที่จะกระทำ

แต่ถ้าเราไม่ใช่ปัญญาของเราเลย เห็นไหม เราพิจารณาได้นี้ เวลามันทุกข์ร้อน ทุกข์ร้อนอย่างนี้ เวลาจิตมันสงบขึ้นมามันมีความสงบระงับ นี่คือผลของมัน ผลของการปฏิบัติธรรมเราก็รู้ เวลาผลของกิเลสที่มันเผาเราร้อนเรานี้ เราแทบจะไม่มีสติที่จะรู้สึกตัวเลยว่าเรามีทุกข์ร้อนขนาดไหน แต่ทุกข์นะ แต่ไม่มีสติเลย ต้องคนอื่นเตือน พอคนอื่นเตือนขึ้นมา เอ๊ะ! จริง แต่ถ้าไม่มีสตินี้ เราจะเตือนตัวเองไม่ได้เลย นี่เวลาที่มันทุกข์ร้อน ร้อนขนาดนั้น

แต่เวลาทำจิตเราสงบร่มเย็นขึ้นมา เรารู้ตัวเราเอง เราควบคุมตัวเราเองได้ เราพูดกับตัวเองได้ เห็นไหม มันเห็นผลของมัน นี่ให้ใช้ปัญญา ปัญญาแยกแยะ ให้ใช้ปัญญาทบทวน พอทบทวนขึ้นมามันมีกำลังใจว่าเราทำแล้วมันมีผล ถ้าทำแล้วมันมีผลนะ ทำให้มีกำลังใจ ทำให้เรามั่นคง ถ้าเรามีกำลังใจ มีความมั่นคง เราใช้ปัญญา นี่ฝึกหัดใช้ปัญญาอย่างนี้เรื่อยๆ ปัญญาจะไม่เกิดขึ้นมาเอง

คำว่า “ปัญญาไม่ได้เกิดขึ้นมาเอง” หมายความว่า ปัญญาที่เป็นธรรมนะ แต่ถ้าเป็นปัญญาที่เป็นโลก เห็นไหม สัตว์ชาติญาณมันเกิดแล้ว มันเป็นปฏิกิริยาต่างๆ มันมีของมัน แต่มันโดนกิเลส อวิชชาครอบงำไว้ มันเป็นพายุสุริยะ มันจะทำลายหัวใจของเรา มันจะทำลายโอกาสของเรา มันทำลายให้เราไม่มีความร่มเย็นเป็นสุข แต่ธรรมเท่านั้นที่จะไปต่อต้านกับกิเลส ที่จะทำให้พายุสุริยะนี้เบาบางลงๆ ให้ที่นี้...คือหมายถึงหัวใจของเรา ที่นี้ หมายถึงภวาสวะ ที่นี้ หมายถึงความรู้สึกของเรา ให้มีความร่มเย็นเป็นสุข ให้มีสิ่งมีชีวิตเกิดขึ้นมา ให้หน่อของพุทธะมันมีโอกาสได้เกิดขึ้นมา ถ้าหน่อพุทธะมันเกิดขึ้นมา แล้วเราพยายามฝึกหัดใช้ปัญญาไปเรื่อยๆ

การฝึกหัดใช้ปัญญาจะทำให้การทำความสงบของใจดีขึ้น จะทำให้การดำรงชีวิตของเราไม่ไปตามกระแสของโลก จะไม่ทำให้ชีวิตของเราให้มันไหลตามกับกิเลสไป นี่เราใช้ปัญญาเพื่อเหตุนี้ แต่ปัญญาแบบนี้มีกำลัง มีสมาธิรองรับ แต่ถ้าไม่มีสมาธิรองรับนะ มันท้อถอย มันท้อแท้ แล้วมันจะทำให้เราไหลจมไปกับมัน นี่คืออวิชชา คือความไม่รู้ของใจ แล้วพญามารมันครอบงำด้วย

พญามารนี้มันครอบงำใจเรานะ เพราะพญามารครอบงำ พญามารอาศัยบนหัวใจของสัตว์โลก ถ้ามันอาศัยบนหัวใจของสัตว์โลก แล้วมารมันมีหลายชั้นหลายซ้อน มันมีปู่ของมารคือตัวอวิชชา แล้วมันจะมีพ่อของมารคือกามราคะ แล้วถ้ามันมีลูกของมารคือมีอุปาทาน แล้วมันจะมีหลานของมารคือสักกายทิฏฐิ ความเห็นผิด นี่มารมันมีเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา ถ้าใครปฏิบัติขึ้นไปอย่างทีองศ์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ว่า อยู่ท่ามกลางสงฆ์ แล้วพระจันทร์ยิ้ม มีความร่มเย็นเป็นสุขนะ เพราะเขาได้เข้ามา มาเขาได้มาตั้งแต่หลาน ตั้งแต่พ่อมัน ตั้งแต่ปู่มัน ท่านได้เข้ามา

หมดแล้ว การฆ่าอันนั้น นี่ที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงกับท้อใจว่า “เขาจะรู้กับเราได้อย่างไร”

ถ้าจะรู้เนี่ย เรา เวลามารมันครอบงำอยู่ เราบอกเพราะความไม่รู้ไม่เห็นของเรา แล้วมันออกใช้งานของมัน นี่มารมันอาศัยออกใช้งานอย่างไร อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขาราปจฺจยา วิญญานํ ปฏิสนธิจิตนี้คือตัวจิต พอตัวจิต นี่คือตัวปุ่ของมัน ปู่ของมันนะ สงบเสงี่ยมมาก ปู่ของมัน เหมือนกับจักรพรรดิ จักรพรรดิที่ผู้ครองอาณาจักร เห็นไหม จักรพรรดิ เขามีนายพลของเขา เขามีแม่ทัพนายกองของเขา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเข้าไปถึง “จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้ที่หมองไปด้วยอุปกิเลส” สิ่งที่เป็นปุ่มันเป็นพลังงานที่ใสๆ นั้นล่ะ เวลามันจะใช้งานนะ มันใช้งานความรู้สึกนึกคิดออกมา ความรู้สึกนึกคิดขึ้นมา ถ้ามันเป็นมันก็เป็นแม่ทัพนายกองคือกามราคะที่รุนแรงมาก เวลาเราปฏิบัติกัน สิ่งนั้นเรารู้ว่าเป็นโทษๆ ไร บอกว่าสิ่งนี้มันเป็นโทษ สิ่งนี้มันเป็นความโกรธ ความหลงใหลไหม เราก็จะสำรวจระวัง มันก็ไปสู่อุปาทาน อุปาทานคือความยึดมั่นว่าเรารู้ แต่เวลามันความรู้สึกนึกคิดมันออกไป มันก็ไปยึดมั่นว่าตัวตนของเรา สรรพสิ่งเป็นของเรา สมบัติเป็นของเรา นี่เวลากิเลส มารที่มันออกใช้ ออกหาผลประโยชน์ของมัน นี่มันออกมาอย่างนั้น

ฉะนั้น เวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นไป เราจะต้องทำความสงบระงับขึ้นมา ฝึกหัดใจของเรา ให้เราเป็นนักรบ ให้เราเห็นประโยชน์กับศีล สมาธิ ปัญญาของเรา ถ้าเห็นประโยชน์ ศีล สมาธิ ปัญญา นี่เวลาที่มีศีลเราก็รักษาศีลเป็นความปกติของใจ มันเป็นใจปกติ มันไม่วอกแวกไปทางไหน เพราะมันมั่นคงในศีลของมัน ถ้าเราทำความสงบของใจขึ้นมา ศีล นี่สมาธิ เกิดสมาธิขึ้นมา แล้วเกิดใช้ปัญญาล่ะ นี่ปัญญามันออก สิ่งที่มาของมันใช้สิ่งความรู้สึกนึกคิดออกไปหาผลประโยชน์เพื่อมาร เราก็มีสติปัญญา ทำให้มีศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นมา เพื่อจะเอาธรรมจักร เพื่อจะเอาธรรม เอาธรรมไปต่อสู้อุปกิเลส ถ้าเรามีธรรมไปต่อสู้อุปกิเลส ธรรมมันคืออะไร?

คุณิ สมาธิธรรม สติธรรม ปัญญาธรรม ถ้าปัญญาเป็นสติธรรม สมาธิธรรม ปัญญาธรรม มันเป็นสัจธรรม มันเป็นความจริงที่เขาศึกษากันมาโดยสัญญา แต่เวลาเราปฏิบัติขึ้นมา เราจะรู้จริงของเราขึ้นมา มันมีตัวตนจริงๆ ถ้าสมาธิขึ้นมามันก็จะบังคับความฟุ้งซ่านของเราได้ ถ้ามีสติมันก็จะระลึกอยู่ ถ้ามีปัญญาขึ้นมา เราฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาที่มันเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา มันจะทะล่อมใจเข้ามา

ถ้าตะล่อมใจเข้ามาให้มันเห็น เวลาใจที่มันตะล่อมเข้ามาแล้ว ใจเป็นสัมมาสมาธิ ใจตั้งมั่น สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ถ้ามีฐานที่ตั้งแห่งการงาน งานจะเกิดขึ้น งานถึงใจจะเกิดขึ้น? งานคือวิปัสสนาญาณเกิดขึ้น ถ้ามันมีวิปัสสนาเกิดขึ้น ถ้าจิตมันออกรู้ เห็นไหม ออกรู้ใน กาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม...ก็กาย เวทนา จิต ธรรม มันก็เป็นสิ่งที่โลกเขาู้กันอยู่แล้ว ที่มันมี อยู่แล้ว โลกเขาู้ก็ู้โดยแบบโลก เขาู้ด้วยพายุสุริยะ เป็นผลประโยชน์ของโลก นี่เป็นประโยชน์ ของโลก เอาในเรื่องของสังคมโลก

ความเป็นอยู่ ปัจจัย ๔ ธุรกิจการค้ามันก็อยู่ในเรื่องปัจจัย ๔ นั้นนะ เรื่องกินเรื่องอยู่เท่านั้นแหละ ถ้าเรื่องกินเรื่องอยู่นี้มันเรื่องของโลก เอาเรื่องกาย เวทนา จิต ธรรม เป็นเรื่องธุรกิจการค้า เพื่อความดำรงอยู่ของโลก แต่เราจะปฏิบัติธรรม เราเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม ด้วยสติ ด้วยปัญญา เราไม่ได้เห็นโดยโลก โดยโลกเขามีธุรกิจการค้าของเขา เขามีประโยชน์ของเขา

แต่เวลาเราจิตเราสงบขึ้นมาแล้ว ถ้าเราู้ของเรา เรามีสติปัญญาของเรา เราเห็นกาย เห็น เวทนา เห็นจิต เห็นธรรมของเรา มันสะท้อนใจนะ มันสะท้อนใจว่า อืม! ของอย่างนี้ก็มีด้วยหรือ ปัญญาอย่างนี้ก็มีด้วยหรือ ทำไมมันถึง “ปัญญาอย่างนี้ก็มีด้วยหรือ” ละ? เพราะมันไม่เคยเห็นใจ มันเคยเห็นแต่สัญญาใจ มันเคยรู้เคยเห็น โดยสัญชาตญาณใจ มันก็เคยรู้ มันก็เป็นปกติอย่างนั้นนะ

แต่ถ้าจิตมันสงบ จิตมันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน พอมันจับกายได้ จับเวทนาได้ จับจิตได้ มัน เป็นความมหัศจรรย์นะ จิตที่มหัศจรรย์มาก เพราะมหัศจรรย์เพราะอะไร เพราะมันจะไปทำลาย สักกายทิฏฐิ ทิฏฐิที่ความเห็นผิด ทิฏฐิที่มาร ที่พอมาร ปุ้มาร มันใช้สัญญา ใช้ขันธ ๕ ออกมาหาเหยื่อ นี่สิ่งนี้เป็นร่องรอย เป็นสิ่งที่มาร เส้นทางเดินของมาร

ฉะนั้น พอเรามีสติปัญญา พอจิตสงบระงับแล้วขึ้นมา เรามีธรรมขึ้นมา นี่สติธรรม สมาธิ ธรรม ปัญญาธรรม มันมีสังขธรรมขึ้นมา สังขธรรมขึ้นมาจะไปต่อกรกับพญามารไป ต่อกรกับ เส้นทางของมารที่ออกหาเหยื่อนี้ แต่เราใช้ปัญญาของเราเข้าไป เพื่อเข้าไปต่อกรกับมัน เพื่อจะ พิจารณาของมัน พอพิจารณาของมัน นี่สิ่งที่ว่ามันมหัศจรรย์ เพราะมันไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น แคู้แค่ เห็นกับสิ่งที่เราเคยรู้เคยเห็นโดยโลกก็ปัญญา มันก็แตกต่างแล้ว

ถ้ามันแตกต่าง ครูบาอาจารย์ หรือว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านผ่านอย่างนี้มา ฉะนั้น เวลาผ่านอย่างนี้มานะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรม ถ้าผู้ที่ประพฤติ ปฏิบัติเขายังไม่มีหลักมีเกณฑ์ของเขา จะเทศน์เรื่องอนุปพิทถา เรื่องทาน พอเรื่องทาน เรื่องศีล

คิดแล้วเรื่องเนกขัมมะ นี่เวลาให้จิตใจรู้จัก เป็นจิตใจที่เป็นสาธารณะ จิตใจที่ไม่เห็นแก่ตัว ถ้าจิตใจที่ไม่เห็นแก่ตัว มันควรแก่การทำงานแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงเทศน์อริยสัจ ถ้าเทศน์อริยสัจขึ้นไป ถ้าผู้ที่จิตใจควรแก่การทำงานแล้วฟังเทศน์อริยสัจนี้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันจะรู้จริงขึ้นมา

ฉะนั้น สิ่งที่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการ อย่างอนุปปกัปปิกา เรื่องต้องให้มีความพร้อมของใจขึ้นมาก่อน ถ้ามีความพร้อมของใจ เว้นไว้เวลาปัจจุวัคคีย์นี้ไม่เทศน์เรื่องอย่างนี้ เพราะปัจจุวัคคีย์อุปัฏฐากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา ๖ ปี ทำความสงบของใจ มันมีหลักมีเกณฑ์ นี่บัว ๔ เหล่า ถ้าเขามีหลักมีเกณฑ์ของเขา มันไม่ต้องไปพูดเรื่องนั้นอีกแล้ว ถ้าใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงญาณนี้มันจะรู้ มันจะเห็นว่าควรหรือไม่ควร ถ้าควรนี้ผู้ประพฤติปฏิบัติ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้าผู้ใดปฏิบัติธรรมไม่สมควรแก่ธรรม ถ้าเขาไม่มีความสงบระงับ เวลาคิดไปมันก็เป็นโลก

ถ้าเขามีความสงบระงับแล้ว เวลาคิดไปมันก็เป็นธรรม ถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมา มันจะรู้จะเห็นของมัน แล้วพิจารณาในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ในกายมันมีอะไร? ในกาย เห็นไหม คุณสิ เวลาเขาพิจารณากัน ในกายมันก็ต้องแปรสภาพไปเป็นธรรมคา ทางวิทยาศาสตร์เขารู้ได้ทั้งนั้นนะ ทางวิทยาศาสตร์เขารู้ได้ รู้ได้โดยวิทยาศาสตร์ มันเป็นขั้น มันไม่เข้าสู่จิต

แต่ถ้าเวลาจิตมันสงบขึ้นมา จิตสงบมันก็ผ่านขั้น ผ่านขั้นเพราะมันเป็นร่องรอยของมาร แต่ผ่านขั้นแต่มันมีจิต มีสัมมาสมาธิ มันสะท้อนกัน พอมันสะท้อนกัน มันสำรอก มันคาย ถ้ามันสำรอก มันคาย เห็นไหม สิ่งที่คาย คายพิษ คายพิษคือกายกิเลส ถ้ากายกิเลสออกไปนี้มันเป็นปัญญาแล้ว มันจะเป็นตทังคปหาน เวลาปล่อย ปล่อยแล้วปล่อยเล่า พิจารณาซ้ำ พิจารณาซ้ำ หมายถึงว่าทำความสงบของใจ พอทำความสงบของใจ พิจารณาไปแล้วพลังงานนี้ใช้ไปแล้วมันจะจับสิ่งใด จับสิ่งใดไม่สะดวก พอไม่สะดวกนะ เราต้องกลับมาทำความสงบของใจ

ถ้าใจมันสงบเข้ามาแล้วมันจะจับได้ ถ้ามันจับได้ มันพิจารณาได้ มันพิจารณาได้ นี่มันจะเป็นพระจันทร์ยิ้ม ถ้ามันปล่อยนะ มันปล่อย มันจะมีความรุ่มเย็นเป็นสุข มันจะมีสิ่งตอบสนอง มันรู้มันเห็น มันจับต้องของมัน ซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ ต้องคำว่า “ซ้ำแล้วซ้ำเล่า” เพราะการปล่อยแบบนี้มันปล่อยด้วยกำลังที่ยังเสมอกัน

กำลัง คำว่า “กำลังเสมอกัน” ก็เลสเขาก็มีกำลังของเขา ร่องรอยของมาร มารมันเคยออกหา กิณมานี้ก็ภพก็ชาติ เรานะเกิดตายๆ นะ เกิดตายมาไม่รู้เท่าไร นี่ร่องรอยของมารที่อาศัยเส้นทางหา กิณอย่างนี้มาตลอด แล้วเส้นทางของธรรมที่เราจะเข้าไปพิจารณาเข้าไป เวลามันปล่อยวาง นี่มัน เสมอ มันไม่มีสมุจเฉตพหวน ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ถ้ามันสมุจเฉตพหวนนะ มันขาด คำว่า “ขาด” นี่คั้ง แขนขาด

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์โอวาทปาฏิโมกข์กับพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ นี่สิ่งที่รู้กัน สิ่งที่เคยรู้เคยเห็นมา ขึ้นตอนของมันที่มันทำมา มันต้องรู้ต้องเห็นอย่างนั้น เวลาองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วันวิสาขบูชา บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุติปาตญาณ อาสวักขญาณ จิปปาภิญญา เวลานี้คั้งเดียวสำเร็จเลย

เวลาไปเทศน์ปัญจวัคคีย์ ปัญจวัคคีย์ พระอัญญาโกณฑัญญะรู้องค์แรก ๔ องค์ยังไม่เป็น พระโสดาบัน เวลาไปเทศน์ปัญจวัคคีย์ เห็นใหม่ พระอัญญาโกณฑัญญะรู้แล้ว “พระอัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ” เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ปลื้มใจมาแล้วนะ ปลื้มใจว่าสงฆ์ องค์แรกเกิดขึ้นมาแล้ว แล้วเทศนาเข้าไปๆ จนปัญจวัคคีย์เป็นพระโสดาบันทั้งหมด เทศน์อนัตต ลักขณสูตร เป็นพระอรหันต์ทั้ง ๕ องค์ขึ้นมา นี่มันเป็นขึ้นเป็นตอน การกระทำมันมีเหตุมีผลของมัน ถ้ามีเหตุมีผลของมัน นั่นนะ ทางวิชาการของเขา เขาก็มีของเขา แต่ในการประพฤติปฏิบัติมันรู้ จริงของมัน ถ้ารู้จริงขึ้นมา เห็นใหม่ สิ่งที่เป็นจริง มันพิจารณาเข้าไปนี่มันเห็น พอเห็นก็ทำ พิจารณาทำความเข้าใจ พอจับแล้ว เวลามันขาด คั้งแขนขาด

คำว่า “คั้งแขนขาดนะ” ชั้น ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชั้น ๕ เวลากายกับจิตกับกรรมมันแยก ออกจากกัน แยกออกจากกัน จิตแล้วรวมลง คำว่า “รวมลง” นี่มันผ่อนคลาย มันทำลาย มันตำรอก มันคายกิเลสออก พอคายกิเลสออกนี่ สิ่งของมันเป็นพายุสุริยะ มันทำลายเขาทั้งนั้นๆ มันเป็น พลังงานนะ แต่พลังงานนั้นถ้าเราเอามาใช้เป็นประโยชน์ นี่สิ่งที่ว่าจิตมันเป็นพลังงาน จิตนี้มีๆ ถ้า เราทำความเข้าใจขึ้นมา แล้วเรารู้จักใช้ รู้จักสอย รู้จักบริหารจัดการๆ มรรคจะเกิด

ถ้ามรรคจะเกิดนะ เวลามรรคจะเกิดมันเกิดจากที่ไหนล่ะ? เกิดโดยสติปัญญา สติปัญญา ของเรา เราบริหารจัดการ บริหารหัวใจนี้แหละ มีสติยับยั้งๆ ถ้ามันไม่สงบก็พยายามทำความเข้าใจ ของใจ ถ้าใจไม่สงบ เราทำสิ่งใดไม่ได้หรอก เราทำไปนะเรื่องของกิเลสทั้งนั้น แต่ถ้ามันบังคับแล้ว หาช่องทาง ต้องหาช่องทางนะ นี่หาช่องทาง ถ้าปฏิบัติแล้วอย่างนี้มันไม่ได้ผล เราต้องเปลี่ยน

วิธีการ หาอุบาย หาอุบายว่าจะทำอย่างไรให้จิตสงบ ถ้าจิตสงบแล้ว เราย่อมเย็นเป็นสุขก่อน เราย่อมเย็นเป็นสุข อยู่ที่ไหนก็อยู่ได้

แล้วพอจิตสงบแล้ว เราต้องการอริยทรัพย์ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราทุกข์ เรายาก มาพอแรงแล้ว ในความเป็นมนุษย์ทุกคนก็รู้ได้ แต่ในความเป็นอริยทรัพย์จากหัวใจนี้เราพยายามแสวงหาสิ่งนี้อยู่ ถ้าเราแสวงหาสิ่งนี้อยู่ เห็นไหม ถ้ามันร้อนเย็นเป็นสุขขึ้นมา เราก็อธิษฐานของเรา สิ่งที่เป็นอริยทรัพย์มันละเอียด คำว่า “ละเอียด” นะ เวลาจิตมันจะลง เวลาพุทธโศกฯ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ เวลาลมหายใจละเอียดขึ้น พุทธโศกละเอียดขึ้น ทุกคนก็เห็นความมหัศจรรย์ของมันแล้ว แล้วละเอียดๆ จนจับต้องไม่ได้เลย

คำว่า “จับต้องไม่ได้เลย” มันมีของมันนะ นี่ถ้ามันจับต้องไม่ได้เลย มันมีของมัน มันสักแต่ว่า คำว่า “สักแต่ว่า” จิตมันละเอียดขึ้น ถ้าจิตละเอียดขึ้น มันรู้มันเห็นของมัน แล้วละเอียดขึ้นไปนี่ พอมันเริ่มหยาบ เริ่มหยาบคือมันคลายตัวออก พอเริ่มหยาบขึ้นมา นี่จิตเราหยาบแล้ว ถ้าจิตเราหยาบแล้วนี่ ถ้ามันหยาบออกมาที่รู้สึก เราฝึกหัดใช้ปัญญาก็ได้ แต่ถ้ามันหยาบออกมาแล้วกำลังเรายังไม่พอ เราก็พยายามใช้คำบริกรรม ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันก็จะละเอียดเข้าไป มันจะละเอียดเข้าไป ด้วยเหตุผล ด้วยคำบริกรรม ถ้าเหตุผลมันละเอียดเข้าไป นี่กิเลสมันไม่มีเหตุผล แต่ธรรมะคือเหตุผล

“เหตุและผลรวมลงเป็นธรรม”

ด้วยเหตุด้วยผลนะกิเลสมันอายุ กิเลสมันไม่มีเหตุผลหรอก มันคือแพ่งไปอย่างนั้นแหละ แต่ถ้าเรามีเหตุผลของเรา แล้วเรามีสติของเรา เรามีความมั่นใจของเรา เราทำของเราไปๆ กิเลสมันอายุ พอกิเลสมันอายุมันจะหายไป ถ้ากิเลสมันหายไปมันก็จะสงบเย็นลงๆ สิ่งที่ยังร้อนเย็นก็คือสัมมาสมาธิ พอเป็นสัมมาสมาธิ เราใช้ปัญญาของเราแยกแยะ จับได้ จับสิ่งใดได้แล้ว แยกแยะ นั่นมันถึงจะเป็นมรรค

พอลำว่า “เป็นมรรค” เห็นไหม มัชฌิมาปฏิปทา ถ้ามรรคมันรวมตัว มรรคมัน มัชฌิมาปฏิปทา มันต้องมีสติชอบ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ ความชอบ ธรรมของมัน ถ้าความชอบธรรม ที่เราว่าเราฝึกหัดใช้ปัญญาอยู่นี้เพื่อให้เกิดความชอบธรรม ความชอบธรรมนะ เราสร้างเองหรือ เราคอยบริหารจัดการ มันจะเป็นจริงหรือ

ถ้ามันไม่เป็นจริง เวลามันเสื่อม เวลามันคลายออกก็เท่านั้นละ แต่พอเพราะเรารู้เราเห็นของเรา เวลาพิจารณาไปแล้วเราพยายามบริหารจัดการของเรา พอมันเริ่มเข้าไป ธรรมจักร จักรมันเคลื่อนไถ คำว่า “จักรมันเคลื่อน” นะ เวลาปัญญามันเคลื่อน เวลามันหมุนของมันนะ ปัญญาที่มีสัมมาสมาธิ มีสติพร้อม เวลามันหมุนของมัน มันพิจารณาแยกแยะ จับสิ่งใดมันมีเหตุมีผล สิ่งนั้นเป็นความจริงหรือไม่เป็นความจริง

สิ่งใดที่มันไม่ใช่ความจริง มันจะเป็นอนิจจัง “สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา” ถ้ามันพิจารณาของมัน มันไม่เป็นความจริง มันเป็นอนิจจัง คือเดี๋ยวก็ดี เดี่ยวก็ร้าย มันไม่คงที่ มันไม่มีเหตุมีผลของมัน เราใช้ปัญญาไล่เข้าไป เห็นไหม ถ้าปัญญาไล่เข้าไป ถ้ามันไล่เข้าไปนี่จักรมันเคลื่อน คือคนทำงานได้

ถ้ามันเป็นคนที่ทำงานได้ ธรรมกับกิเลสมันต่อกรกัน คำว่า “ต่อกร” ถ้ากิเลสมันเข้มแข็งกว่า เวลาพิจารณาไปมันเข้าทางกิเลสหมดเลย นี่มันเข้าทางคือว่ามันหยาบหมดเลย หยาบคือโลก ใจ หยาบคือคิดออกมาเป็นโลก นี่เรื่องหยาบๆ ถ้าพอมันหยาบ เราปฏิบัติจบแล้ว มันก็ไม่ได้สิ่งใดรสของมัน มันไม่ชัดเจน รสของธรรมมันไม่เหนือกว่าใครทั้งสิ้น ฉะนั้น เราใช้ปัญญา เราจะรู้ได้ว่า นี่คือเสื่อมออกมา นี่คือออกมาเป็นโลกแล้ว ฉะนั้น ออกมาเป็นโลก เราจะต้องเข้มแข็ง เข้มแข็งขึ้นมาเราวางแล้ว แล้วเราพยายามบริกรรมของเรา

เราพยายามรักษาใจของเรา งานของใจนะ งานทางใจ งานทางความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิด ไม่ใช่งานอาบเหงื่อต่างน้ำ แต่ขณะความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดมันก็ต้องอาศัยการเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา เพราะถ้าร่างกายสงบระงับ กายวิเวก จิตวิเวก สมาธิวิเวก เห็นไหม อธิศีล อธิจิต ถ้ามันละเอียดเข้าไป มันจะเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป

ฉะนั้น ถ้ามันเป็นงานของจิต งานในทางนามธรรม เราตั้งใจของเรา ตั้งใจทำ ถ้ามันเสื่อมออกไปโลก เราก็ตั้งใจ แล้วมีสติปัญญา นี้ดูแลหัวใจของตัวเอง เวลามันเจริญนะ มันเจริญขึ้นไปมันละเอียดขึ้นไป เวลามันปล่อย มันสักแต่ว่ารู้ มันเข้าไปจนสงบระงับ มีความดูดดื่ม มีความรุ่มเย็นเป็นสุขนะ เวลาคลายตัวออกมา นี่ถ้าไม่ปล่อย ไม่ลืมนั่น เราฝึกหัดใช้ปัญญาของเรา จับกาย เวทนา จิต ธรรม จับนะ

คำว่า “จับ” ถ้าผู้ใดกระทำผิด เรารู้ว่าคนนั้นกระทำผิดอยู่ ถ้าเราไม่ได้ตัวของผู้ที่กระทำผิดมา เราจะวินิจฉัยได้อย่างไรว่าใครถูกใครผิด ทั้งๆ ที่รู้แน่แท้ เราสู้กันโดยที่กิเลสเป็นโทษกับเรา เรา

รู้อยู่แล้ว กาย เวทนา จิต ธรรม นี่เป็นสติปัญญา ๔ เป็นการทำงาน แต่เราจับไม่ได้ เราไม่รู้ ในการสืบสวนนี้เรารู้ แต่เราไม่สามารถได้ตัวมาสอบสวน เราสืบรู้ว่าใครไม่ดี ใครดี เรารู้ได้ แต่เราไม่ได้เจ้าตัวเขามาวินิจฉัย

นี่ก็เหมือนกัน พอจิตสงบแล้ว ถ้าเราจับไม่ได้ มันเป็นปัญญา มันเป็นสัญญาที่เราเลื่อนลอย แต่ถ้ามันจับได้นะ มันเห็นซึ่งๆ หน้ากัน เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม โดยความละเอียด สิ่งที่ว่าภายนอก ภายใน เวลาเราพิจารณากาย พิจารณาจากภายนอก เวลามันปล่อยวางเห็นใหม่ ตังคปทาน เราพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนมันสมุจเฉท มันขาด พอมันขาดขึ้นมา มันเป็นอกุปปธรรม จิตนี้รู้ได้ แล้วเป็นอกุปปธรรมนะ ความเป็นพิษในใจมันคายออกแล้ว

ทีนี้เวลาจิตเราสงบเข้าไปนี่ สิ่งทีละเอียดเข้าไปนี่ กาย เวทนา จิต ธรรม อยู่ที่จิริตนิสัยของคนที่จะจับได้ พอจับได้พิจารณาไปนะ มันสิ่งทีละเอียด เห็นใหม่ จากหลาน มันก็จะไปเป็นพ่อ เป็นแม่มัน ถ้าเป็นพ่อเป็นแม่มันนะ เล่ห์กลของมัน มันต้องละเอียดกว่า ถ้าละเอียดกว่า เราพิจารณาซ้ำๆ เข้าไป พิจารณา

คำว่า “เล่ห์กล” นะ เราใช้ปัญญาอยู่อย่างนี้ ปัญญาที่เราใช้อยู่นี้เราใช้ปัญญาของเราอยู่ แต่ถ้าเหตุผลมันพอมันก็สงบตัวลงได้ แต่ถ้าเราใช้ปัญญาของเราระดับนี้ ปัญญาที่เรามีอยู่ เล่ห์กลบางทีมันมีมากกว่า มันตลบหลัง มันตลบหลังเลยว่า สิ่งนี้เป็นความจริงแล้ว เราก็กว้างมือ พอวางมือขึ้นไปนี่ วางมือคือปล่อยสติไป พอวางมือขึ้นไป ก็คิดว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นผลแล้ว พอปล่อยสติไปนะ พอมันเสื่อม จบเลย

เวลากิเลสที่มันละเอียดนะ มันบังงา มันสร้างภาพ มันสร้างว่าสิ่งนี้เป็นธรรม มันว่าสิ่งนี้เป็นความว่าง มันสร้างว่าสิ่งนี้เป็นคุณธรรม มันสร้างมา...ไม่เป็นความจริงเลย มันไม่มีเหตุมีผลที่จะรองรับ เหตุผลที่รองรับ เวลาเราพิจารณาไปจนถึงที่สุด เวลากิเลสขาดคือสังโยชน์ต้องขาด ถ้าสังโยชน์ขาด เหมือนแผล เวลาบาดแผลขึ้นมา ถ้าบาดแผลมันจะหาย เราต้องรักษาบาดแผลนั้นจนบาดแผลนั้นหายเป็นปกติ

แล้วหายเป็นปกติ หายด้วยวิธีการใด? หายด้วยยา หายด้วยการรักษา หายด้วยการเย็บ นี่ก็เหมือนกัน เวลาพิจารณาไปนะ เพราะมันก็มีวิธีการแตกต่างหลากหลายไป คำว่า “แตกต่างหลากหลาย” มันอยู่ที่จิริตนิสัยของคน เห็นใหม่ พิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม วิธีการมันแตกต่างกันไป แต่อันใดอันหนึ่งนะ อันใดอันหนึ่งนี่เราพิจารณาซ้ำแล้ว

ซ้ำเล่าๆ กิเลสมันจะหลอก มันจะล่อขนาดไหน ถ้าเรามีสติปัญญาที่มันต้องทัน ในเมื่อกิเลสมันมีอยู่นะ เราต้องหามันเจอ ถ้าหามันเจอ พอจับได้แล้วเราพิจารณาแยกแยะของเราไป เห็นไหม เราได้ผู้ที่กระทำผิด

การปฏิบัตินะ มันมีการขุดคุ้ยหากิเลส กับการชำระล้างกิเลส เราเข้าใจว่า กิเลสมีๆ นี้ “เราเข้าใจว่า” มันเป็นเงาที่นั่นล่ะ ไม่เป็นความจริงเลย ถ้าเป็นความจริงนะ เงาพอจับได้ พอจับได้นี้ มันรู้ สะเทือนใจมาก

ดูสิ เวลาหลวงปู่คำดี หลวงปู่คำดีเวลาท่านคิดขึ้นมา ท่านรู้ว่ามันมีกิเลสอยู่ แต่หาไม่เจอ หาอย่างไรก็ไม่เจอ จนท่านออกมาจากรูปนะ “ขอให้หามาช่วยแนะนำที” หลวงตา ก็บอกว่ามันก็มีสิ่งใดมาดลใจให้ไปที่ถ้ำผาปู่ เห็นไหม ไปถึง ไปที่ถ้ำผาปู่ ก็ชวนกันเข้าไปคุยกันตัวต่อตัว สองต่อสอง

เวลาหลวงตาท่านอธิบายเลยว่า “สิ่งที่มีอยู่มันต้องมีอยู่ ถ้ามีอยู่มันมีอยู่อย่างไร...” อธิบายจนมีหลักมีเกณฑ์ หลวงปู่คำดีท่านจับประเด็นได้ พอท่านจับประเด็นได้ บอกว่า “รู้แล้วๆๆ” รู้แล้วนี่คือได้ผู้เสียหาย คือการขุดคุ้ยหา ขุดคุ้ยหาจนได้ตัวกิเลส พอได้ตัวกิเลสแล้ว หลวงตาท่านก็กลับพอหลวงตาท่านกลับมาแล้วนะ เวลาท่านเจอกันท่านถามว่า “แล้วเป็นอย่างไรต่อ ได้ไหม ทำอย่างไรต่อ” เห็นไหม การขุดคุ้ยหากิเลสนี้เป็นงานอันหนึ่งนะ

แต่ความเข้าใจของเราเนี่ย ภาย เวทนา จิต ธรรม มีอยู่แล้วๆ...มีอยู่แล้วนี่มันเป็นสัตตชาติญาณ มันเป็นเรื่องโลกๆ มันจะไม่เข้าถึงความละเอียดลึกซึ้งที่กิเลสมันเป็นนามธรรมที่มันอาศัยสิ่งนี้อยู่ ฉะนั้น เวลาการขุดคุ้ยหากิเลสนี้สำคัญมาก ถ้าคนไม่รู้จักกิเลส ไม่รู้จักว่า กิเลส สักกายทิฏฐิ อุปาทาน กามราคะ ความฟุ้งใส ถ้าไม่รู้จักกิเลส มันจะฆ่ากิเลสได้อย่างไร ไม่รู้จักกิเลส ไม่รู้ว่า กิเลสมันอยู่ที่ไหน มันพายุสุริยะทั้งนั้นนะ มันเป็นพระอาทิตย์ยิ้ม ยิ้มแผดเผา ยิ้มแล้วทำลายใจ มันจะตายคาแสงรังสีพระอาทิตย์นี่นะ มันไม่มีความร่มเย็นเป็นสุขหรอก

ถ้าเวลาธรรม เวลาที่มันยืนอยู่ได้ก็บอกว่า สิ่งนี้เป็นธรรมๆ...นี่ดีสองหน้า ทั้งๆ ที่ในหัวใจมันรู้ เวลานั่งก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ...นี่มันแผดเผาในหัวใจ เห็นไหม

แต่ถ้ารู้จักกิเลสไป รู้จักว่าสิ่งใด ถ้าเป็นสักกายทิฏฐิมันเป็นอย่างไร แล้วเวลามันปล่อย มันขาดไปแล้วนี่ ขาดแล้วมันเหลือสิ่งใด ถ้าเหลือสิ่งใดขึ้นมา พอขึ้นไปเป็นอุปาทาน พิจารณาซ้ำๆๆ

เข้าไป มันจะพิจารณาของมัน แยกแยะของมันขึ้นไป เวลามันขาดนะ โลกนี้ราบหมดเลย กามราคะ ปฏิฆะ นี้อ่อนลง คำว่า “กามราคะ ปฏิฆะ” นี้เวลาพระโศดาบันละตั้งโยชน์ได้ ๓ ตัว เวลาเป็นพระสัทธา กามราคะ ปฏิฆะ อ่อนลงเท่านั้น “อ่อนลง” เห็นไหม ละตั้งโยชน์ ๓ ตัวเหมือนกัน แต่กามราคะ ปฏิฆะนี้อ่อนลง เพราะรู้ได้เลย พอรู้ได้เลย โลกนี้ราบหมด กายเป็นโพธิ จิตเป็นกระจกใส

แล้วพอกระจกใส มันจะซุกซุกหาคามราคะอย่างไร? สิ่งที่เราเห็นกามราคะๆ ที่ว่าเรารู้เห็น กามราคะ เวลาเราบอกว่าสิ่งนี้เป็นกามราคะ นี้เป็นกามราคะ แต่เวลาเข้าไปเจอความจริงที่กามราคะมันอยู่ที่ใจนั้น นี่มันเป็นกามฉันทะ เพราะมันมีตัวตนของมัน มีพื้นที่ของมัน

คูลี เวลาเราปฏิบัติกัน สมถกรรมฐาน ถ้ามีฐานที่ตั้งแห่งการงาน เราจะเกิดวิปัสสนากรรมฐาน เวลาจิตที่มันจะเห็นกามราคะ ถ้ามันจะไม่เข้าไปสู่ตัวจิต ใครเป็นกามราคะ ซากศพมันมีอารมณ์ความรู้สึกกันใหม่ แต่ถ้ามันมีความรู้สึก มันมีความรู้สึกมาจากไหน? มันก็รู้สึกมาจากใจ ถ้าใจมันละเอียดเข้าไป มันไปจับต้องสิ่งนั้นได้ เห็นไหม นี่มันก็จะไปจับกิเลสได้ นี่ไง เวลากิเลสของกามราคะ สิ่งที่เป็นกามราคะมันเป็นอย่างไร ถ้าเป็นกามราคะ วิปัสสนาไป มันเป็นมหาสติ-มหาปัญญา มหาสติ-มหาปัญญามันจะแยกแยะของมัน มันจะพิจารณาของมันนะ ปล่อยวางแล้ว ปล่อยวางเล่าๆ แล้วมันละเอียดลึกซึ้งเข้ามาอย่างไร เพราะมันตัดถึงกามภพนะ

คูลี ในวัฏสงสาร กามภพ รูปภพ อรูปภพ มันจะตัดภพชาติหนึ่งเลย ถ้ามันพิจารณาถึงกามราคะ ปฏิฆะนี้ขาดไป มันจะไม่มาเกิดตั้งแต่เทวดาลงมาแล้ว เกิดเป็นพรหมอย่างเดียว นี่ถ้าทำถึงที่สุดแห่งทุกข์ไม่ได้ เขาจะไปจุดที่พรหมแน่นอน แล้วคิดคูลี ขนาดตัดภพ ตัดชาตินะ สิ่งที่ตัดภพ ตัดชาติ เวลาพิจารณาเข้าไป มหาสติ-มหาปัญญา ปัญญามันละเอียดลึกซึ้งๆ

คูลี ปัญญาอย่างหยาบ ปัญญาอย่างละเอียดขึ้นไปนี่มหาปัญญา จากปัญญาเป็นมหาปัญญา แล้วมหาปัญญามันพิจารณาของมันอย่างไร ถ้ามันพิจารณาของมัน เห็นไหม ถ้ามันจะเป็นพระจันทร์ยิ้ม กว่าจะยิ้มได้ มันมีเหตุมีผล สมบุกสมบัน การกระทำต่อเนื่องกันมา แล้วมันมีความรู้จริงในหัวใจ มันมีองค์ความรู้ องค์ความรู้ที่มันฟังออกมันฟังได้ ฟังรู้ได้ว่าสิ่งใดมันจะเป็นความจริงหรือไม่เป็นความจริง

ถ้าเป็นความจริง นี่ไง ผู้รู้กับผู้รู้เขารู้กัน รู้กันอย่างไร พูดคำเดียวเท่านั้นก็รู้แล้วว่าอันนั้นเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง ถ้าพูดออกมาโดยสัญญาที่มันเป็นวิชาการทั้งนั้น พระไตรปิฎก นกแก้ว

นกขุนทองมันท่องได้หมดแล้ว อย่าว่าแต่มนุษย์เลย ฉะนั้น สิ่งที่เราท่องได้ เราคาดหมายได้ มันเป็นการคาดหมาย มันเป็นจินตนาการทั้งหมด มันไม่เป็นความจริงขึ้นมา

ถ้าไม่เป็นความจริงขึ้นมา เราพูดถึงความจริงไม่ถูกใจ ถ้าพูดถึงความจริงไม่ถูก มันจะเข้าไปสู่กิเลสได้ไหม ถ้าพูดถึงความจริง มันต้องรู้จักกิเลสใจ รู้จักกิเลส เห็นหน้ากิเลส แล้วเอากิเลสมาชักฟอก เอามาทำแก้ไขด้วยมรรคญาณ ถ้ามันมรรคญาณ อตตกิลมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค เดียวก็ดี เดียวก็ร้าย นี่มันตกไปส่วนใดส่วนหนึ่งของมันตลอดเวลา

แต่พิจารณาไป ถ้ามันมรรคสามัคคี มันสมมูลของมัน พอมันสมมูลของมัน มันก็ทำลาย พอทำลายมันก็ปล่อย ปล่อยมันก็ตึงคปทาน มันก็ทำลายกิเลสหนหนึ่ง เห็นไหม มันยุบยอบลง พอกิเลสมันโดนทำลายยุบยอบลงมันก็หลบซ่อน หลบซ่อนมันหลบที่ไหน? มันก็หลบไปในเปลือกของใจ จิตใจมันจะติดตามเข้าไป ปัญญามันจะตามเข้าไป ทำลายเข้าไป ทำลายเข้าไปด้วยสติปัญญา ด้วยมหาสติ-มหาปัญญา เอาสิ่งนั้น พอจับสิ่งนั้น ได้ก็พิจารณาซ้ำ พิจารณาซ้ำถ้ากำลังมันพอมันก็จะปล่อย ถ้ากำลังไม่พอ มันบอกว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ ถ้าเราเชื่อเราขาดสติ

การประพฤติปฏิบัติ คนที่ประพฤติปฏิบัติไป มันจะมีการต่อสู้ระหว่างกิเลสกับธรรมในหัวใจ ถ้ากิเลสกับธรรมในหัวใจ บางทีก็ชนะ บางทีก็แพ้ คำว่า “แพ้” นั้นเป็นคติสอนว่าในการปฏิบัติมันจะมีการต่อต้านอย่างนี้ แต่ถ้าพิจารณาโดยสติปัญญาที่มีกำลังขึ้นไปนี่มันชนะ ชนะขึ้นมามันก็จะปล่อย ปล่อย ตึงคปทาน มันก็ว่าง มันก็โล่ง มันก็มีความปลาบปล้ำใจ มีความสุข แต่ความสุขอย่างนี้เป็นความสุขชั่วคราว ความสุขอย่างนี้เป็นความสุขที่ว่า กามราคะ ปฏิกะมันยังไม่ขาด ถ้าพิจารณาซ้ำๆ เข้าไปนี่ มันจะละเอียดเข้าไป แล้วมันไปขาดกันที่ไหน

คูลี เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า เวลากิเลสขาด ดั่งแขนขาด แล้วเวลากามราคะมันขาดออกไปจากใจนี้มันทำถึงกับว่าหัวใจมันสะเทือนนะ โลกธาตุนี้ไหวเลยล่ะ ถ้าโลกธาตุมันไหว โลกธาตุที่ไหนมันไหว โลกธาตุมันคือโลกธาตุสิ แผ่นดินไหวไม่มีใครทำให้เป็นพระอรหันต์ได้หรอก แผ่นดินไหวมันเกิดสึนามิ มันทำลายโลกด้วย พายุสุริยะมันทำลายหมดนะ แต่เวลาโลกธาตุมันไหวมันไหวในภาวสวะ ในภพ เวลาในภพในหัวใจมันสั่นไหว พอสั่นไหวมันทำลายขึ้นมา นี่มันทำลายของมันด้วยมรรคญาณ

ทำลายแม่ทัพ กามราคะ ปฏิกะ นี่ทำลายแม่ทัพ พอทำลายแม่ทัพนะ แม่ทัพขาดไป ชันช้อันละเอียด เวลาขาดออกจากจิต ตอนนี่จิตมันเฉพาะตัวของมันแล้ว จิตมันเฉพาะตัวของมันนะ “จิต

เดิมเห็นนี่ผ่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส” เห็นใหม่ นี่เวลาจิตเดิมแท้ กิเลสอันละเอียดคนะ มันมีกามราคะ มันมีรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทัจจะ อวิชา มันเกิดเป็นสังโยชน์ ๕ ตัว

คำว่า “สังโยชน์ ๕ ตัว” เห็นใหม่ มันละเอียดในตัวของมันเอง สังโยชน์ที่ละเอียด รูปราคะ อรูปราคะ รูปฌาน อรูปฌาน มีรูปกับไม่มีรูป แล้วมานะ ๘ เห็นใหม่ กามราคะ ปฏิฆะ มานะ อุทัจจะ อวิชา อวิชาคือความไม่รู้ของมัน ไม่รู้ตัวมันเองนะ ถ้าไม่รู้ตัวมันเอง พอมันไปรู้ไปเห็นของมัน ถ้ามันจับตัวของมันได้ การจับการเห็นนี่ยิ่งยากเข้าไปใหญ่ นี่ไง ที่ว่าหลวงปู่คำดีท่านไม่เห็นไม่เห็นตรงนี้ไง หลวงปู่บัวท่านก็ไม่เห็นตรงนี้ ท่านก็บอกว่านิพพานแล้วๆ จบแล้ว มันใส มันว่างไปหมดเลย

เวลาหลวงตาท่านพูดบอกในธรรมของหลวงตา เห็นใหม่ ท่านบอกว่า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “โมฆราช เธอจงมองโลกนี้เป็นความว่าง แล้วกลับมาถอนอัตตานุภิญโญ”

แต่พวกเราบอก มองโลกให้เป็นความว่าง ความว่างก็เป็นนิพพานไง ถ้าความว่างเป็นนิพพานนะ เรดาร์มันจับได้หมด

“เธอมองโลกนี้เป็นความว่าง” ถ้ามองโลกนี้เป็นความว่าง เราก็ไม่คืนรนไปกับโลก แล้วกลับมาถอนไอ้ที่รู้ที่เห็น ถ้าไม่ถอนที่รู้ที่เห็น ไม่ถอนตรงนี้ ส่วนใหญ่แล้วมันจะรู้ว่าว่าง เพราะเรามองออกหมด เรามองไปส่งออก จิตเราส่งออกไป เห็นใหม่ บ้านนี้ว่างหมด เพราะเราเห็นว่าบ้านนี้ว่าง นี่เรือนว่างแต่บุคคลอยู่ในเรือนว่าง ถ้าเรือนว่าง นี่มันจะย้อนกลับ ในการปฏิบัติ เวลาพูดนี้ทุกคนพูดได้หมด ยิ่งพูดมากขนาดไหนมันยังไม่รู้จักตัวมันเอง ถ้ารู้จักตัวมันเอง มันจับตัวมันเองอย่างไร เวลาสิ่งที่มันจะย้อนกลับสู่จิต สู่ปู่ของเขา

นี่ไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา “มารเอยเรือน ๓ หลัง ความโลภ ความโกรธ ความหลง เรือนยอดของเรือน ๓ หลังนั้นเราได้หักลงแล้ว นายช่างที่จะสร้างบ้านสร้างเรือน จะไม่มีอีกเลย ความโลภ ความโกรธ ความหลง บ้าน ๓ หลัง มันมีเรือนยอดเดียวกัน เรือนยอดเดียวกันคือภาวสวะ คือภพ คืออวิชา เราได้หักเรือนยอดนั้นแล้ว”

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใหม่ นี่ถ้าพระจันทร์ยิ้ม ท่านจะรู้ มีเหตุมีผลของท่าน ฉะนั้น ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นไป ความโลภ ความโกรธ ความหลง เห็นใหม่ นี่กามราคะ ปฏิฆะ ความโลภ ความโกรธ ความหลง เราได้ทำลายลงแล้ว แต่เราไม่เห็นเรือนยอด เรือนยอด

ของเรือน ๓ หลัง นายช่างใหญ่คืออวิชา ถ้าใครไม่เห็นเรือนยอดของอวิชานั้น ไม่จับอวิชานั้น จะวิบัติสนาไม่ได้ ไม่รู้ไม่เห็นเง นี่การขุดค้ำ

นี่เง ที่หลวงตาท่านไปแก้ครูบาอาจารย์ก็ตรงนี้ ท่านไปบอกไปชี้ให้ว่ามันอยู่ตรงนั้นๆ... แล้วตรงไหน เพราะผู้บอกกับผู้สอนถ้าวิภาวะไม่ถึงกันจะบอกได้อย่างไร ผู้ใหญ่พูดกับเด็ก เด็กมันจะเข้าใจเรื่องที่ผู้ใหญ่พูดไหม ผู้ใหญ่ต้องพูดกับผู้ใหญ่ด้วยกัน วิชาชีพเดียวกันจะคุยกันเข้าใจได้ง่าย ฉะนั้น ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเขาต้องมีวิภาวะของเขา ถ้าเขามีวิภาวะของเขา เขากะเพาะได้ เขากะบอกได้ เขากะบอกว่าตรงไหนๆ ได้

แต่ถ้าคนที่ไม่มีความวิภาวะ... ไม่มีทาง นกแก้วนกขุนทอง เห็นไหม มันจะเป็นพระอาทิตย์ยิ้ม มันจะเป็นพายุสุริยะ มันจะทำลายหัวใจดวงนั้น แล้วหัวใจดวงนั้นจะไม่มีคุณธรรมในหัวใจนั้น เป็นความจริงเลย

แต่ถ้าเป็นพระจันทร์ยิ้ม พระจันทร์เพราะอะไร พระจันทร์เป็นดาวเคราะห์ ไม่มีแสงในตัว มันเองก็จริงอยู่ แต่นี่เป็นบุคลาธิษฐาน นี่มันไม่มีพิษไม่มีภัยไร มันมีความร่มเย็นเป็นสุขใจ แต่ก่อนจะร่มเย็นเป็นสุขมันต้องทำลายอวิชา ก่อนที่จะร่มเย็นเป็นสุขมันต้องถอดถอน ถอดพิษในหัวใจ นั้นออกหมด ถ้าไม่เห็นปุ้ ไม่เห็นจิตเดิมแท้ ไม่เห็นความโปร่งใส เป็นไปไม่ได้

แต่ถ้ามันจะเป็นไปได้เห็นไหม นี้อรหัตมรรค สิ่งที่เป็นอนาคามรรค มันก็เป็นเรื่องหนึ่งนะ มรรค ๔ ผล ๔ มรรคขั้นหนึ่งก็แก้กิเลสได้ขั้นหนึ่ง โสคาปัตติมรรคจะแก้กิเลสอื่นไม่ได้นอกจาก โสคาปัตติผล ถ้าอรหัตมรรคละ อรหัตมรรคมันละเอียดลึกซึ้งนะ เป็นปัญญาญาณ ปัญญาที่เราประพฤติปฏิบัตินี้เขาเรียกว่าปัญญาโดยสังขาร สังขาร ความคิด ความปรุง ความแต่ง นี่แก้กิเลส เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปจนเป็นปัญญา เป็นมหาปัญญา

แต่ถ้าเป็นปัญญาญาณแล้วไม่ใช่ ปัญญาญาณ สิ่งของมันเป็นความซึม ความซับ เพราะว่าเวลาตอของจิต ความโปร่งใส ถ้ามันขยับ มันเป็นขั้น มันคนละเรื่องแล้ว มันออกไปเป็นสิ่งที่เข้ากันไม่ได้ แต่ถ้ามันเป็นความโปร่งใส แล้วสิ่งที่จะไปชำระล้างที่สิ่งเป็นความโปร่งใส นั้น พลิกฟ้าคว่ำดิน สิ่งที่พลิกฟ้าคว่ำดิน อันนั้นถึงตรงนั้น ทำลายตรงนั้นสิ้น นี่เง มันสัมปยุตเข้าไป สัมปยุต วิปยุต คลายออก พอกลายออก แล้วทำลายแล้ว นี่เง ธรรมะเหนือเหนือโลก นี่พระจันทร์ยิ้ม ยิ้มเพราะได้ทำลายสิ่งที่เป็นพลังงาน สิ่งที่สืบต่อๆ มา นี่ปฏิสนธิจิต

ถ้าเป็นพระอนาคานะ ตายจากมนุษย์นี่ก็ไปเกิดบนพรหม ยังมีการเกิดและการตาย เพราะมีภาวสวะ มีเรื้อนยอด มีนายช่างใหญ่ เห็นใหม่ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทำลายมือช่างมีอรองๆ มาหมดแต่นายช่างใหญ่ยังสามารถไปเกิดบนพรหมได้ ถ้าทำลายนายช่างใหญ่ นายช่างใหญ่จะสร้างบ้านสร้างเรือนในหัวใจเราไม่ได้อีกเลย

นี่เวลาองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยาะเย้ยมารใจ “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้าอีกแล้ว เจ้าจะเกิดบนหัวใจเราไม่ได้อีกเลย”

เวลาองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติมาจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ แล้วเทศนาว่าการจนวันนี้เป็นวันมาฆบูชา องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ” เพราะมันเป็นความที่ละเอียดลึกซึ้งมาก แต่เวลาสอนแล้ว เอหิภิกขุด้วย บวชให้ด้วย สอนด้วย จนเป็นพระอรหันต์หมดเลย

พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ มาเฝ้าองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้แสดงโอวาทปาฏิโมกข์เสียเอง เห็นใหม่ นี่สิ่งที่ใจเป็นธรรม สิ่งที่จิตใจสะอาดบริสุทธิ์ เป็นความเรียบง่าย สูงสุดสู่สามัญ เอวัง